

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 ft. —
 Fél évre 3 ft. —
 Évesjegyre 1 ft. 50 kr.
 Előzetni lehet, csupán a kiadó hivatalban B.-Gyarmaton.
 A lap szállomai részére s a nyilvántartásra vonatkozó minden külföldiek s szerkesztőkés külföldiek.

NOGRÁDI LAPOK

Hirdetések díja:
 Öt hasábolj petti sor 6 kr.
 Bátyeg minden beiktatásnál 30 kr.
 Nyilat tér garmond sora 20 kr.
 Hirdetéseket folytas a kiadó. Nagyobb és többesrű hirdetések jutányosan esek külföldieknek.
 Előzetesí pénzsek, r. clamatók és hirdetések a kiadókés inténdók.

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

NOGRÁDI LAPOK
 október-decemberi folyamára.

Előfizetési feltételek:

október decemberi folyamra 1 ft. 50.

Egyesermind felkérjük mindazokat, kik a lap irányában előfizetési vagy hirdetési hátralékban vannak, a hátralékos összegek sürgős bekielérésére.

Iskolaügyeink érdekében.

(Vége.)

Hogy a helybeli elemi tanintézetek, ugy az állami, valamint a felekezetiék összhangzóan működhessenek és a városi tanügyet azon fokra emelheszék, kik a lap irányában előfizetési vagy hirdetési hátralékban vannak, a hátralékos összegek sürgős bekielérésére.

Hogy a helybeli elemi tanintézetek, ugy az állami, valamint a felekezetiék összhangzóan működhessenek és a városi tanügyet azon fokra emelheszék, kik a lap irányában előfizetési vagy hirdetési hátralékban vannak, a hátralékos összegek sürgős bekielérésére.

A szegénységüket bebizonyított gyermekek külön jegyzékben vezetendők és felekezeti és az állami iskolába beosztandók és tanszerekkel ellátandók; ezek fedezetnek: a felekezeti és állami iskolai pénztárakból a városi szegények pénztárából és a mulasztók büntetés pénzéből.
 A tanodák belső szellemi tevékenységének felügyeletére fölülsőleges figyelmetetni az iskolaszéket; azt elrendeli maga a törvény. — Külöm-

ben ott főtényezők a tanítók; a tanítók pedig tudva és szoktatva ahhoz hogy mily silányan fizetik napszámosi díjaikat, mindenesetre jóakarát és ügybuzgalom által foguak oda törekedni, hogy legalább az egy megnyugtató díjat biztosítsák számukra: az elismerést.

Mint a fentemlített tényezők legfontosabbjához a szülékhöz is van még egy szavunk. — Ahol a szülék mindent csak az iskolától és a tanítóktól várnak, maguk pedig akár közönyösségből, akár vakzeretettől mindig távol állnak az iskolától és ahhoz oly viszonyban, mint a hold — melegségi tekintetben — a földhöz, ott és oly szülékeknek nincs joguk reménylőni valamit, sem gyermekeiktől sem az iskolától.

Csak ahol a szülék ház karöltve munkálkodik a tanító és iskola örekyeiseivel; ahol a szülék mindig óber figyelemmel kísérik gyermekeik szellemi tövékenységét és hajlamaik fejlődését, de egyszeresimel ellenőrizve az iskola munkálkodását, és mintegy segédkeve annak — péld. a gyermek munkára serkentése által, folytonos érintkezésben kíván maradni az iskolával, ott s ezakis ott van az oktatás-nevelésnek áldásúsi eredménye s ekkor helyezhetnek a szülék is biztos reményeket gyermekeik jövőjébe.

Jónak tartom még az állami iskola üölök osztiályának feladatát megismertetni az eziránt érdeklődőkkel. — Ez ugyan mintegy előkészítőjét képezvén a polgári iskolának, benne a 4. osztályt végzett tanuló a felső elemi tantárgyakat — minők: fogalmazás és irálygyakorlat általános földrajz és történet, természetnyrajz és természettan, szám- és mértan, gazdaság kertészet, rajzolás stb. kibővítve fogják tanulni, és e szerint tökéletes képesség fognak tőteni a polgári iskolába való felvételre, és az abban folytatandó sikeresebb tanulásra.

St.

A vetőmag fontosságáról.

Ha a mag s az abból fejlődő növény közli viszonyt szemügyre vesszük, azt találjuk, hogy a mag s a belőle fejlődő növény egy és ugyanazon egyének két különböző fejlődési stádiumát képviseeli. A mag, illetőleg ez abban rejő ébrény vagy csira nem egyéb, mint a még fejletlen növény, a növény egyen fiatalok állapota.

Különik ezen viszony mivoltából, hogy a befolyás, melyet a mag minősége a belőle fejlődő növény minőségére gyakorol, nem lehet jelentéktelen. Egyenlő fejlődési viszonyokat feltételezve, ezen befolyás akként fog nyilvánkozni, hogy az erőteljes magból erőteljes növény, silány magból pedig silány

növény származik. Ezen befolyás hasonló azon befolyáshoz, melyet a szőlő gyümölcskére gyakorol. A szőlő tulajdonságai átörökítettnek a gyermekre, hasonlóan a magban is befooglaltatnak már implicito azon tulajdonságok, melyekkel később a kifejezett növény hírt fog, azaz a mag minőségéről a belőle fejlődő növény minőségét meg lehet iteüi.

Mindenki előtt ismeretes, mily fontos- algot tulajdonít az állattenyésztő tenyészt- állatainak, meg levén győződve arról, hogy csak jó szülő után várhat hasonló utódot. — Sajátosság, hogy a legtöbb növénytermelő a magnak távolról sem látják ily fontos- ságot tulajdonítani, sőt sem ritkán találko- zunk gazdákkal, kik ennek befolyását tu- gadják.

Nézetem szerint ez onnét van, hogy a növénytermelő természete magával hozza, hogy ezen befolyás kevésbé tunik szembe. Gyakran történik például, hogy egyik földbe jó magot vetünk, a másikba silányat, s mégis azt tapasztaljuk, hogy mindkét mag után egyenlő termést nyerünk. Ebből azután könnyen hibás következtetést vonunk, nem gondolván meg, hogy a termés meg sok más körülménytől, mint a vetőmag minőségétől függ, s hogy a silányabb mag említett esetben talán kedvezőbb körülmények közöt milyen a föld minősége, annak trágyaejeje, megmunkálása stb. fejlődött, mely kedvezőbb körülmények a silány mag káros be- folyását a termésre corrigálták. — Néha egy évben silány magot vetünk, s jó terméstünk van, a következő évben jó magot vetünk, s rossz a termésünk; a talaj, melybe veteltünk, mindkét évben teljesen egyenlő tulajdonságokkal bír, s így ismét könnyen hamis következtetése vezetethetünk, de ha pontosan megfigyeltek volna a két év idő- járását, talán könnyen rájárnának a talány megoklására.

A növények fejlődése egyáltalában ke- vésbé van a termelő kezében, mint az állat fejlődése a tenyésztőben; a növénynél igen sok a sokszor észrevétlen vagy ismeretlen viszonyok, melyek a termelőtől nem füg- nek, érvényesülnek, s így azután a vető- mag befolyása ritkán áll tisztán s egyéb befolyásokból függetlenül a termelő szeme előtt.

Idő járt továbbá még azon körülmény is, hogy az állattenyésztő minden állategyén- nek fejlődését s annak viszonyát nemzójéhez könnyen megfigyelteti, míg a növényter- melő a növényei sokasága között az egyen fejlődését meg nem figyelheti, rendszeren sok ezere meü egyenel van dolga, melyek szonkivül többnyire nem homogen magból származtak, s így az egyént az egyes mag- hoz nem viszonyíthatja.

Hogy a mag befolyását világosabban átláthassuk, annak élettani jelentőségét akarom röviden megemlíteni. A mag a nemi megtermékenyítés terménye, s mint leglé- nyegesebb alkotórészt az ébrényt, azaz a fej- letlen fiatal növényt, mely száracseka, gyök- rökös s néhány levelkéből áll, tartalmazza. Ezen anyagok rendeltetése az ébrényt esir- rázás alkalmával táplálni. Az ébrény ugyan is esirázások meg nem képes önállólag táplálkozni, átlhasonítani, s mindaddig már kész organikus anyagokból kénytelen táplálkozni, míg az átlhasonításra alkalmas zöld leveleket nem fejlődött. Az organikus tartal- lékanyagok egyrészt mint keményítő (ga- lbonban) vagy zsíros olaj (repezsében), más- részst mint protein szemcsék (minden mag-

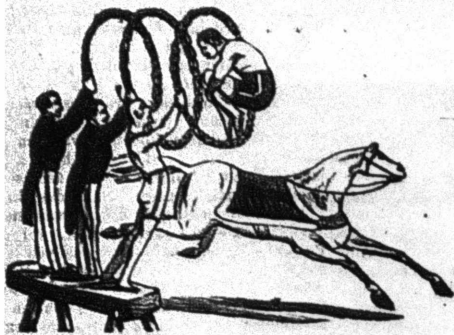
ban), vagy az ébrényben magában, vagy pedig az ébrényen kívül külön eszázásokban tartalmasztatnak. Ha a tartalékanyag az é- brényben van, ugy mindig annak első levele-iben tartalmasztatik; ezen első levelek aziklevelekknek nevezetnek, s ezen esőiben lévő és súlyra nézve az ébrény egyéb eszá- zatos alkotórészeit sokkal felülmúlják, mint p. a borot vagy bab magjában. Ha a tartalékanyag az ébrényben kívül van, az azt tartalmaszó esövet fehérvénynek (albumen) nevezetlik. Ilyenkor ezen fehérvény képezi a mag legnagyobb részét, mint pl. gabona- felők magjában. A magnak ezen említett lényeges alkotórészei kívül a magbarral van- nak körülveve, melynek csak sokundár jelen- tésege a mag lényeges alkotórészeinek, különösen az ébrénynek külső esőrelmek elleni megvédésében áll.

Ha az így megtermelt magot elvetjük, az kedvező esirázási feltételek mellett el kezd esirázni, azaz az ébrény a mar elő- képzett gyökereit a leveleket (s azikleveleket kivéve) tovább fejleszti, nagyobbitja s uja- kat is hajt. Történik pedig ezen fejlődés s növekvése, mint már említöm, a tartalék- anyagok rovására. Világos, hogy ezen fejl- dés az ébrény épsege s teljes kifejlettségétől egyrészt, másrészt a tartalékanyagok minősége s mennyiségétől függ. A teljesen kifejlett ébrény mindenesetre erőteljesebb esirásnövényt fog producálhatni, mint a csen- cverész ébrény; tényleg ilyen producálni azonban csak akkor fog, ha elegendő meny- nyiségű tartalékanyag állna arra köpenit- tük. Az ébrény megsérülése a magot több- nyire esirásképtelenné teszi. A tartalékanyag minősége is fontos momentumnak bizonyul. Ha a tartalékanyag hátrai befolyások kö- vetkeztében vegyi változást szenved, például a repe magjának olaja, a mag több évi eltartása következtében megmaradik, a mag esirázási képessége megtámadatik. A mag korvál külföldben is, ha a vegyi alkotórészek nem is eszenvednek változást, a mag csira- képessége egyenes arányban gyengül. A mag- nak, korvált növekvő kizárásának ugyanis lehetőleg annak tömets szerkezetében hoz- hat létre káros változást.

Teljesen kifejlett szép ébrény tehát egyrészt jó minőségű s elegendő mennyiségű tartalékanyag, másrészt a jó vetőmagnak első feltételei. Ezen feltételek jelenlétét kül- sőleg a magon, annak terimélés és súlyán, valamint teljes épégén ismerjük meg.

A magnak ezen tulajdonságaitól függ tehát mindenekelőtt a csiraerővény erőteljes- sége s avval a fejlődés gyorsasága is. A jó magtól származó erőteljes csiraerővény csak- hamar belép az assimiláció stádiumába s gyorsan megerősödik, míg a rossz magból származó gyenge csiraerővény sok ideig csirya marad. Felette meglepő, hogy meünyire különbözök s tekintetlen fiatal korá- ban az erőteljes s a csenverész magból származó növény egymástól. Pedig épen ezen momentum, t. i. a növénynek fiatal korá- ban való gyors fejlődése kiváló fontosságú a producáló végeredményére, a termésre. Ugyanis minden növény leginkább fiatal korában van kitéve külföldes, részint káros léggörri s talaj (leginkább szárazság), ré- szint más organismusoktól származó veszé- lyeknek (rovarparazitákhoz s növénybetegsé- geknek). Ezen veszélyek idejének meüelő eső- kébbre való esőritása, a mi jó vetőmag ál- tal legjobban esőstatatik, a termését felette biztosítja.

Hirdetések.

**ELSŐ MAGYAR
NEMZETI MŰLOVARDA**
B.-Gyarmaton,
a vörös rákhoz czimzett vendéglő udvarában,
DUPSZKY FERENCZ igazgatása alatt.

**ELSŐ MAGYAR
NEMZETI MŰLOVARDA**
B.-Gyarmaton,
a vörös rákhoz czimzett vendéglő udvarában,
DUPSZKY FERENCZ igazgatása alatt.

**ELSŐ MAGYAR
NEMZETI MŰLOVARDA**
B.-Gyarmaton,
a vörös rákhoz czimzett vendéglő udvarában,
DUPSZKY FERENCZ igazgatása alatt.

Mindennap este fél 8 órakor a magasabb műlovasítás, lóidomítás, kütéltáncz és néma-játékban gazdag s változatos műsorozattal tartatik előadás. Vasár- s ünnepnapokon 2 előadás, az első előadás leszállított helyárrakkal, kezdete 4 órakor délután, a másodiknak este fél 8 órakor rendes helyárrakkal.

HELYÁRAK: Számozott hely 80 kr. Második sor 60 kr. Állóhely 20 kr. Gyermeknek szülők kíséretében 1-es és 2-ik hely felét fizetik. Katonajegy közlegények részére 10 kr.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri

DUPSZKY FERENCZ,
műlovar igazgató.

**ELSŐ MAGYAR
NEMZETI MŰLOVARDA**
B.-Gyarmaton,
a vörös rákhoz czimzett vendéglő udvarában,
DUPSZKY FERENCZ igazgatása alatt.

**ELSŐ MAGYAR
NEMZETI MŰLOVARDA**
B.-Gyarmaton,
a vörös rákhoz czimzett vendéglő udvarában,
DUPSZKY FERENCZ igazgatása alatt.

ELADÓ KÉT HÁZ

B.-GYARMATON.

a posta-utczában:

- 1., a 23. szám alatt kettős átellenes épülettel, e két épületben van 6 szoba, négy konyha, két lóra istálló, kút és tágas kert.
- 2., a 25. szám alatti házban van 3 szoba, élelemtár, koesi-szin, istálló, tágas udvar, kút és jó nagy kert; a fentemlitett házak minden órában szabad kézből eladandók, értekezhetni a tulajdonosokkal bármikor a fent jelzett épületekben; — ez utóbbi épület az el nem adhatás esetén jövő 1875. év Sz.-György napjától bérbe is adandó.

Egészséges, szellős és csendes utca, különösen falusiaknak ajánlható.